

גאווה אידית רעיונות

פרשת כי תצא תשפ"ב, עלון מס' 452

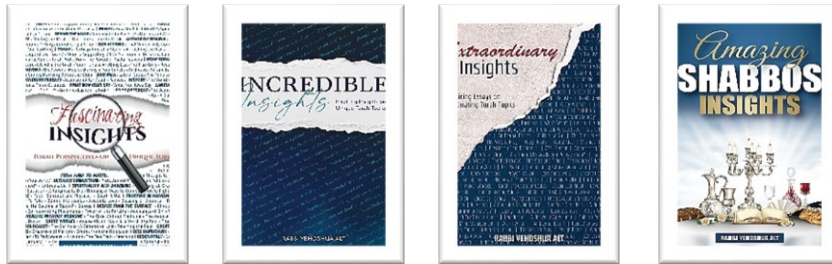
צו קויפן איינער פון דער מחבר'ס ספרים, און באשטעלן אז עס זאל אנקומען ביי דיין טיר, ביטע שיק אן אימייל צו:

valt3285@gmail.com

אדער קענט איר קוקן ביי:

<https://amzn.to/3eyh5xP>

(וואו איר קענט אויך זעהן די באריכטן)

מיר פארשפרייטן הערליכע דברי תורה איבער דעם גלאָב

קאָנאָדע • טשילע • טשיינא • טשעכיי • ענגלאַנד • פֿראַנקרייך • דייטשלאַנד • בראזיל • ארגענטינע • עסטרייך • אויסטראליע • בעלגיע • גיבראלטאר • האַלאַנד • אונגארן • אינדיאַ • ארץ ישראל • איטאליע • מעקסיקא • פאנאמא • פוילן • רוסלאַנד • דרום אפריקע • שווייץ • אוקריינא • פאראייניגטע אַראַבער עמיראַטעס • ארצות הברית • ווענעזועלאַ

צו פארבינדן די טויזנטער לייענער און באקומען די גליונות בחינם, אָדער צו שיקן הערות אָדער תשובות, ביטע פֿאַרבינדן אייך מיט הרב יהושע אַלט YALT3285@GMAIL.COM

דער גליון ווערט געליינט אין זעקס קאנטינענטן און אין איבער פערציג לענדער ארום דער וועלט. לעילוי נשמת הרב שלום דובער בן הרב יצחק ז"ל

This newsletter can also be viewed at <https://bit.ly/3z9qF5E>.

דעם נוזלעטער קען מען אויך זען אויף אידיש ביי <https://bit.ly/38RvdTI>

Pour voir ou télécharger la version Française: <https://parshasheets.com/?s=Fascinating+Insights>.

אפשר לקרוא את עלון זה בעברית באתר: הרדות-עלונים/רעיונות-מדהימים-הורדות-עלונים/ <https://www.dirshu.co.il/category/>

דער מחבר ערלויבט און שטיצט סיי ווער עס וויל פארשפרייטן דעם גליון צו דעם ציבור.

גענוג שלאָפן

מען זאָגט אז דער הייליגער חוזה פֿון לובלין זי"ע פֿלעגט אַנזאָגן זיינע תלמידים אַז זיי זאָלן נישט שלאָפֿן צו ווייניג. ר' יצחק אייזיק פֿון קאַמראַ זי"ע פֿלעגט זאָגן אז עס איז בעסער צוצולייגן א שעה שלאָפֿן און די גאַנצע טאָג זיין א מענטש, ווי צו באַגרעניצן די שלאָפֿן און די גאַנצע טאָג זיין אַ חיה רעה.

וואס פלעגט דער הייליגער חפץ חיים זצ"ל טוהן אז זיינע תלמידים זאלן שלאפן גענוג שעה א נאכט? ער אליין פלעגט פון צייט צו צייט אויסלעשן אלע לעכט אין ישיבה שפעט ביינאכט, כדי צו פארזיכערן אז זיינע תלמידים זאלן גענוג שלאפן (תנועת המוסר ג': קאעו).

די גמרא (מגילה לב.) זאָגט אַז דער וואָס איז מכובד מיט גלילה (ער איז גולל די ספר-תורה) באקומט א שכר וואָס איז גלייך ווי די באלוינ פֿון אַלע אַנדערע באַטייליגטע. מען האט אמאל געבעטן ר' יענקעלע פֿון פֿשעוואַרסק זצ"ל צו ערקלערן די דאזיגע עניגמאַטישע דערקלערונג. ווייל איינער האט געדרייט דעם ספר תורה זאל ער באקומען אזוי פיל מער שכר? עס קען זיין א מענטש וואס וויל באמת ווייטער לערנען ביז די פרימארגן שעות. אָבער, אויב ער טוט אזוי, ווי אזוי וועט זיין ווייטערדיגע טאָג אויסזעהן? הגולל ספר תורה מיינט אַז דער מענטש איז גענוג קלוג צו פֿאַרמאַכן דעם ספר ווען עס איז צייט צו גיין שלאָפֿן. דאס איז כדי ער וועט אויפשטיין דעם אַנדערן טאָג ענערגעטיש, מיט א קלאַרן שכל און דינען דער אויבערשטן מיט פֿרישקייט און חשק. אזא מענטש פֿאַרדינט אזא גרויסע באלוינ.

גרויס מחשבות

הרב מרדכי טווערסקי פֿון טשערנאביל זצ"ל, וועלכער איז געווען דער זון פֿון הרב מנחם נחום פֿון טשערנאביל זי"ע, באקאנט מיט זיין ספר 'מאור עינים', האט אמאל געמאַכט א סעודת הודאה. ביי דער סעודה, האט ער געזאָגט אז זיין פֿאַטער (וועלכער האט שוין דעמאלץ נישט געווען בין החיים), האט זיך שוין אַ לענגערע צייט זיך נישט באוויזן צו אים. ווי אַ רעזולטאַט, האט ער געבעטן זיין פֿאַטער זיך צו באווייזן צו אים און מסביר זיין דער אורזאך. פֿרעגט אים דער טאַטע: — געדענקסט, אַז עס איז געווען אַ איד וואָס האָט געליטן פֿון פֿיל צרות, און ער האָט זיך געוואַנדן צו דיר מיט זיינע פֿראַבלעמען? און דו געדענקסט דיין רעאַקציע צו אים? הרב מרדכי'ס ענטפֿער צו דעם מענטש איז געווען "את אשר יאהב ה' יוכיח." (וועמען דער אויבערשטער האָט ליב, ער וועט אים מוסר'ן (משלי ג, יב), דער אויבערשטער באַווייזט וועמען ער האָט ליב. איך מיינ אז דער אויבערשטער האט דיר קלאַר ליב אויב ער האט דיר געגעבן אַזעלכע אומשטענדן. דעמאַלטס האט דער מאור עינים געזאָגט צו זיין זון: "אין הימל ערקלערן מיר דעם פֿסוק אויף אַן אַנדער אופן. דער וואס האט ליב דער אויבערשטער געבט מוסר פֿאַר דער אויבערשטער. זיי זאָגן: "אויבערשטער, ווי קענסטו מאַכן דעם איד אַזוי ליידן?" לאַמיר זיך פֿרעגן וויפֿיל מיר זאָרגן וועגן די נויט פֿון אַנדערע.

דאס אידישע פאלק ווערט צוגעגליכן צו די שטערן ווי עס שטייט: "וספר הכוכבים.. כה יהיה זרעך." (צייל די שטערן... אזוי וועט זיין דייןע קינדער) (בראשית ט"ו). פארוואס זענען מיר צוגעגליכן צו שטערן? הרב לייב באקסט ז"ל ערקלערט אז ארגינעל זענען די זון און די לבנה געווען גלייך אין גרויסקייט. אָבער די לבנה האָט זיך איינגעשרומפן ווען ער האָט זיך באַקלאָגט און געזאָגט: "עס איז נישט מעגליך פֿאַר צוויי מלכים צו נוצן די זעלבע קרוין." וויבאלד די לבנה איז פארקלענערט געווארן, האט דער אויבערשטער באשאפען די שטערן כדי צו בארואיגן די לבנה (בראשית א, טז, רש"י). דער תכלית פון באשאפן די שטערן איז געווען אראפצונעמען ווייטאג פון אן אנדער חלק פון די בריאה. דערפאר ווערן מיר פארגליכן צו די שטערן. ווייל דאס טוט א איד, ער שפירט דעם ווייטאג פון אן אנדערן איד און טוט וואס ער קען צו פארמינערן דעם ווייטאג.

א הארציגע הארץ

אין דעם טאג פון ביאת משיח צדקינו'ס קומען שטייט געשריבן: "ביום ההוא יגדל המספד בירושלים." (וועט זיך פארמערן די קלאגן אין ירושלים) (זכריה י"ב-יב), אין יענעם טאג וועט דער טרויער ווערן שטארק אין ירושלים. מיר וואָלט דערוואַרטן דעם טאָג צו זיין די מערסטע פרייליכסטע טאָג. אבער פון דער דאזיגער פסוק הערט זיך ווי עס וועט זיין א מרה שחורה'דיגע טאג.

זאָגט דער פסוק (יחזקאל לו, כ) "ונתתי לכם לב קָדֵש וְרוּחַ חַדְשָׁה בְּקִרְבְּכֶם, וְהִקְרַמְתִּי אֶת-לֵב הָאֲבֹן מִבְּשֶׁרְכֶם-וּנְתַתִּי לָכֶם לֵב בְּשׂוֹר", איך וועל דיר געבן אַ נייע האַרץ און שטעלן אַ נייע גייסט אין אייך; איך וועל אַראָפֿנעמען דאָס האַרץ פֿון שטיין און געבן אַ האַרץ פֿון פֿלייש. הרב שמחה וואסערמאן ז"ל האט מסביר געווען אז בשעת מיר זענען אין גלות האט אונז דער אויבערשטער געגעבן א הארץ פון שטיין, נישט קיין סענסיטיוו און ווייך הארץ. עס געבט אונז די פעיקייט צו בלייבן לעבן אין גלות. ווי אנדערש וואלטן מיר דורך געמאכט די שרעקליכע געשעענישן פון אונזער געשיכטע? די פילע ברוטאָל רציחות וואָס מיר האָבן בייגעזעהן אין אונזער הסטוריא צוזאמען מיט שווערע צרות? דער אויבערשטער האט אונז צוגעשטעלט אַ האַרץ פֿון שטיין אז אזוי וועלן מיר נישט ח"ו אראפגיין פון זינען. די האַרץ פֿון די שטיין טוט נישט פֿילן, און אזוי איז דער ווייטאג נישט איבערגעטריבן. עס לאזט אונז שפירן א געפיל פון נאַרמאַלקייט. זיכער איז א הארץ פון שטיין נישט די ציל, אָבער עס איז נויטיג כדי צו אריבערגיין די גלות.

ווען משיח וועט קומען, וועט דער אויבערשטער אָוועקנעמען אונזער הערצער פון שטיין און צושטעלן נייע הערצער. דאן וועלן מיר באטראכטן אלע די טראגעדיעס מיט וואס מיר זענען אונטערגעווארפן געווארן. די אלע ליידן און אכזריות וואס מיר זענען דורכגעגאנגען, די פארזאמלטע ליידן אין אונזער הסטוריא וועלן דורכנעמען אונזער רויע הערצער.

דאס ענטפֿערט די קשיא מיט וואָס מיר האבן אנגעפאנגען. אין יענעם גרויסן טאג ווען משיח וועט קומען, וועט דער טרויער זיין גרויס, און מיר וועלן וויינען אויף טויזנטער יארן פון פארדריקטע טרערן.

עסן אָדער געגעסן ווערן

עס זענען פארהאן פיר דרגות פון די בריאה – דומם (נישט לעבעדיג), צומח (געוויקסן), חי (חיות) און מדבר (דער מענטש). מיר ווייסן אז די ערד האט נישט קיין לעבעדיגקייט. דאָס איז די דרגה פון אַ דומם. ווען מיר לייגן אריין אַ זוימען, לעבן שפראצט. דאס איז די קאָטעגאָריע פון צומח. ווען חיות עסן געוויקסן, די געוויקסן ווערן א טייל פון די חי וועלט, עס ווערט העכער. ווען מענטשן עסט חיות אויף די ריכטיגע אופן, ווערט עס א טייל פון די העכסטן שטאַפֿל, דער מדבר. דעריבער, ווען דער מענטש עסט אַ חיה, ער טוט הייבן אַלע פיר דרגות פון די בריאה.

דעם אָקט פון צוענדיגן איז געטוהן געווארן דורך די אָקט פון אכילה - עסן. דאָס ווערט ערקלערט מיט דער טערמין "אכילה" – דער שורש פון די ווארט איז "כל", אַלע, ווי עס קענען ווערן דערהויבן אלע דרגות פון די בריאה. דאס וואָרט "אכילה" איז אויך איינגעווארצלט אין דעם וואָרט "כלה", צו פֿאַרענדיגן, ווי אין די ווערטער "ויכולו השמים והארץ" און די הימל און די ערד זענען געענדיגט (בראשית ב, א). די סיבה פֿאַר דעם איז אז עס ווערט דערהויבן און געענדיגט די פֿאַרשידענע לעוועלס פון עקזיסטענץ אויף די רחניות'דיגע פלאַך.

פֿון דער אַנדערער זייט, אויב אַ מענטש עסט נאָר פֿרײַוויליק און צוליב עגאָיסטישע סיבות, איז דאָס עסן אַ חורבן, פֿאַרקערט פֿון העכערן די פֿאַרשידענע דרגות פון די בריאה. דערפֿאַר קען "אכילה" אויך מיינן צו פֿאַרניכטן ווי אין – "ואכלה אתם כרגע" (איך וועל זיי פֿאַרניכטן אין אַ רגע) (במדבר טז, כא). א איד זאל זעהן צו עסן ריכטיג, מאכן הויכע ברכות, און האבן די ריכטיגע כוונות, אז ער זאל גוטע זאכן צוענדיגן און דערהייבן.

ר' אלט זכה ללמוד תחת הרה"ג מרדכי פרידלענדער זצ"ל והוסמך לרבנות על ידי הרה"ג זלמן נחמיה גולדברג זצ"ל. ר' אלט הוציא ארבע ספרים במגוון נושאים בעניני יהדות ומחשבת ישראל. כתביו מופיעים באנגלית, אידיש, עברית, גרמנית וצרפתית.